

1291

1291

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ  
 ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ  
 ԵՒ  
 ՄԵՐ ԳՈՐԾԸ

“

Դիւան  
 Արտոյ Ալպոյանեանի  
 Գահիրէ Մատենադարան

ԳԱՀԻՐԷ  
 Տպարան Արգոս, Էլ Ֆի Պէյ, 8  
 - 1928 -



# ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ ԵՒ ՄԵՐ ԳՈՐԾԸ

1291

Արեւիկ Ալպոյանեան  
Գանձիչ — Մարտիրոս

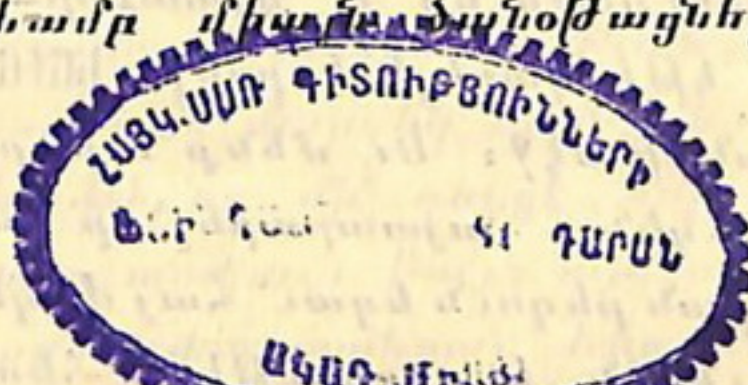
## ՆԵՐԱՇԱԿԱՆ

Հայ ժողովրդային Միութիւնը դեռ իր սեփական թերթը չունի դժբաղդարար և... բարեբախտարար, դժբախտարար անոր համար որ ան՝ իր սկզբունքն և ուղղութիւնը օրը օրին ժողովուրդին ներկայացնելու առիթէն զուրկ կը մնայ. բարեբախտարար անոր համար որ ան՝ հզօտահայ յուզեալ իրականութեան մէջ պայքարի նոր ճակատ մը ստեղծելու անխուսափելի հոգերէն ազատ՝ իր բովանդակ կորովն ու ժամանակը իր ներքին զարգացումին նուիրելու հնարաւորութիւնը կ'ունենայ, բաւականանալով պարբերական հրատարակութեամբ միայն ժողովուրդին իր խօսքն ու գործը:

## ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

Ասկէ ճիշդ ու ճիշդ երկու տարի առաջ ժողովուրդային Միութիւնը, իրեն ծնունդը՝ մեր համայնական կեանքին մէջ շօշափելիօրէն տիրական դարձած պէտքի մը:

Անբնական բան մըն էր, անտարակոյս, և միանգամայն անփառունակ, որ մեր հատարակութեան ստուար մեծամասնութիւնը, լճացումի և փճացումի ճամբան բռնած, իր չեզոքի անշուք պատեանին մէջէն շարունակէր անտարբեր հանդիսատես ըլլալ՝ համայնքիս ճակատագրին հետ առնչութիւն ունեցող գործե-



155



րու, անոնց վարչութեան ու նաեւ վարչաձեւին հանդէպ:

Ձեզոք կոչուած զանգուածը իրեն վերապահուած իրաւունքին և պարտականութեան առողջ գիտակցութեան բերելու միակ բանաւոր ճամբան, ըստ մեզ, կազմակերպութիւնն էր:

Հայ ժողովրդային Միութեան անդրանիկ կազմակերպութեամբ, ուրեմն, ասկէ երկու տարի առաջ, կ'ստեղծուէր համեստ կորիզ մը, որ սահմանուած պիտի ըլլար հետզհետէ ընդարձակուելու և տակաւ առ տակաւ առաջնորդելու բազմութիւնը դէպի յստակ ըմբռնումը իր կոչումին:

### ՄԵՐ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Բնական էր որ իր առաջին քայլերուն՝ գաղափարական հողի վրայ միայն պիտի դառնար մեր գործունէութիւնը և գլխաւորաբար պիտի ամփոփուէր՝ եթէ կարելի է ըսել՝ ինքնապահստական աշխատանքի մէջ: Եւ մենք այսօր անխառն հաճոյքով մը կ'ուզենք յայտարարել որ՝ այդ աշխատանքը աւելի քան բեղուն եղաւ: Հայ ժողովրդային Միութեան սկզբունքին և ուղղութեան հետեւող բոլոր ազգայիններուն համար անխտիր:

Ամէն չորեքշաբթի իրիկուն, Ամերիկեան Y.M.C.A.ի Վարչութեան կողմէ մեզի տրամադրուած ժողովասրահի մը մէջ, անխախտ կանոնաւորութեամբ տեղի ունեցան և կ'ունենան մեր Վարչ. ժողովոյ նիստերը, որոնց իւրաքանչիւրէն ժողովականներ զուրս կուգային աւելի պատրաստ, աւելի խանդավառ, աւելի հաւատաւոր, հետեւաբար և աւելի չափով նուիրուած առաջադրեալ նպատակին:

Մենք չենք քաշուիր խոստովանելու, որ այդ



հաւաքայթները՝ ինչպէս նաեւ պարզ անդամներու և մերթ հրաւիրեալ ոչ-անդամներու մասնակցութեամբ տեղի ունեցած խորհրդակցական ժողովները՝ ներկայներուն համար դարձան ու կը շարունակեն դառնալ՝ քաղաքացիական առոյգ կենցաղի տեսակ մը մարդարան, ուր անոնք իրար զիրար կը գնահատէին աւելի, և դործին յարաճուն սիրովը աւելի քան երբէք ջրկեղծած կ'զգային իրենց հռանդն ու հաւատքը:

Միութեանս դոյութենէն շուրջ ամիս մը յետոյ, օրուան առժամեայ վարչութիւնը, անդրանիկ կոչով մը ի միջի այլոց բրած էր հետեւեալ բանաւոր յայտարարութիւնը. «Թիւ բիմացութիւններու և աւելորդ ենթադրութիւններու տեղի չի տալու համար՝ փութանք անմիջապէս յայտնել որ, մեր Միութիւնը, բառին ընկալեալ իմաստով, կուսակցութիւն մը չէ, և սկզբունքով կը մերժէ հետապնդել ռեւէ քաղաքական նպատակ:»

Հակառակ այս բացօթոյ յայտարարութեան, սակայն, սկիզբները գտնուեցան մարդիկ՝ որոնք երկիւղ ունեցան թէ՛ մեր Միութիւնը մի՞ գուցէ նոր կուսակցութիւն մը դառնար տակաւ: Բայց այս անհիմն երկիւղը բարեբախտաբար փարատեցաւ երբ անոնք աւելի մօտէն ծանօթացան մեր նպատակին և ուղղութեան, որոնք բացարձակապէս զուրկ էին քաղաքական տարրերէ և չիլ նկատումներէ:

### ԱՐԴԻԻՆՔՆԵՐԸ

Հայ ժողովրդային Միութեան չի կրնար վերագրուիլ՝ ո՛չ միաբերու մէջ մեծ յեղաշրջում մը յառաջ բերած ըլլալու յաւակնութիւն մը, ո՛չ ալ անոր ուղղուիլ՝ անդործ նստած ըլլալու ձրի մեղադրանք



մը: Դեռ աւելի դրական գործ արտադրած ըլլալու տենչը երբէք չարգիլեր մեզ, սակայն, խորապէս հրճուելէ՝ այս երկու տարուան միջոցին ձեռք բերուած քանի մը համեստ, ըսել կ'ուզենք ոչ-արհամարհելի արդիւնքներու վրայ: Մեր զգացած ուրախութեան ինչպէս և մեր յաջողութեան կորույթի հաւատքին հաղորդակից պահելու համար մեր հասարակութիւնը՝ աւելորդ չենք համարեր հոս թուել այդ արդիւնքներէն մէկ քանին:

### ՄԻՈՒԹԵԱՆՍ ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀՊԱՆՈՒՄԸ

Միթոտաւոր աշխատանքով և մաքուր նուիրումով ձեռք բերուած արդիւնքներուն մէջ առաջին տեղը պիտի չի վարանէինք տալ Հայ Ժողովրդային Միութեան պահպանումին և անոր հիմքերուն ամրապնդումին: Մենք այնպէս համոզուած ենք որ՝ մեր Միութիւնը՝ համայնքիս հասարակական կեանքին մէջ՝ իր երկամեայ գործունէութեամբ քաղաքացիութեան իրաւունք մը ձեռք բերած է արդէն, Դեռ ճամբուն սկիզբը գտնուելով հանդերձ՝ խրախուսուած ենք տեսնելով որ՝ չէզոք յորջորջուած լայնագոյն խաւերուն մէջ երբեմնի սպասողական դիրքը կամ անտարրեր վերաբերմունքը մեր Միութեան հաղէպ՝ արդէն զգալիօրէն տեղի կուտայ նորազարթոյց շահագրգռութեան և հետզհետէ գոյն և ձեւ ստացող համակրանքի մը:

Այս ուրախառիթ իրողութենէն անջատարար, աւելի ճիշդ՝ անոր հետ զուգընթացաբար՝ զանազան հոսանքներու մէջ կերպաւորուող հանդուրժողութիւնը Միութեանս գործունէութեանը հանդէպ՝ համազօր է փաստի մը՝ որ իրատեսներուն թոյլ կուտայ մտածել թէ՝ Հայ Ժողովրդային Միութեան իրապէս վե-



բապահուած է կատարել բարերար դեր մը մեր համայնական կեանքին մէջ։ Համերաշխութիւն ցանկացողները և անոր հաւատացողները, ըլլան անհատ կամ կազմակերպութիւն, չեն կրնար անբարեացակամ վերաբերուի մը ունենալ մեր գոյութեան ու գործունէութեան հանդէպ։ Եւ արդարեւ ի՞նչ աւելի պիտանի գործ քան տարտամ ու անկազմակերպ և մասամբ կորստամերձ բազմութիւնները կազմակերպել և շահիլ ազգային գանձարանին ի նպաստ։ Ահա թէ ո՛ւր կը գտնուի՝ Հ. Ժ. Միութեանս գոյութեան իրաւունքը և անոր բազմապատկուած ճիգերուն սպասող լայնածաւալ դաշտը։ Կը տեսնուի, ուրեմն, թէ որքան մեծ է գործող ձեռքերու և սիրող ու հաւատացող սիրտերու պէտքը։

#### ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ ԱԶԳ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒ-

#### ԹԵԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՄԱՆ ՇՈՒՐՋ

Հայ ժողովրդային Միութիւնը այս դժուարին հարցով զբաղել սկսաւ իր առաջին քայլերուն իսկ, և այս անոր համար որ՝ անոր բանաւոր լուծումովը իրագործուած պիտի ըլլար իր գլխաւոր նպատակը, որ է. «Մեր տեղական ազգային գործերուն ապահովել բարւոք վարչութիւն մը՝ թեմական ժողովին ընտրութիւնը կատարելով համեմատական դուքսամբ, որպէս զի ժողովուրդին բոլոր շեշաւորումներուն հնաւորութիւն ընծալուի իրենց ներկայացուցիչներն ունենալ հոն»։

Հոս աւելորդ չենք դատել վերաբրտագրել Վարչ. ժողովիս ճիշդ տարի մը առաջ բանաձեւած առաջարկները՝ կենսական նշանակութիւն ունեցող այս հարցին շուրջ։

«Եղիպտահայ գաղութին ազգային գործերը բար-



ւոք վարչութեամբ մը սժտուած տեսնելու նախան-  
ձախնդրութենէն մղուած՝ հետեւեալները ներկայա-  
ցուցինք Պատ. Ազգ. Իշխանութեանց լուրջ նկա-  
տաւման, 1927 Ապրիլ 1 ին:

1. — Որպէս զի Թեմական Ժողովը ժողովրդային  
բոլոր խաւերուն ճշգրիտ ներկայացուցիչն ըլլայ՝ պէտք  
է որ անոր անդամներուն ընտրութիւնը կատարուի  
համեմատական դուքեամբ: Անխտիր ամէն հոսանք  
պէտք է Թեմական Ժողովին մէջ ներկայացուի՝ իր  
բերած քուէներու թիւին համեմատութեամբ. օրի-  
նակ, ենթադրելով որ Գահիրէի մէջ 2100 քուէատու  
հայեր կան և 21 երեսփոխաններ պիտի ընտրուին,  
կը հետեւի որ իւրաքանչիւր 100 քուէ իրաւունք  
կուտայ ու է հոսանքի մէկ երեսփոխան տալ Թե-  
մականին, 300 քուէ՝ 3 երեսփոխան, 700 քուէ՝ 7  
երեսփոխան ևլն:

Այս բանաւոր դրութեան անտեսումը պատշաճ-  
րէն խանգարած ըլլալով մեր ազգային գործերու  
վարչական մեքենան, հարկ կ'ըլլայ այլեւս հրաժա-  
րիլ մինչեւ ցարդ կիրարկուած միակողմանի դրութե-  
նէն:

2. — Երեսփոխաններու այժմու թիւը (18) պէտք  
է բարձրացնել մինչեւ 21 կամ աւելի, որովհետեւ,  
մէկ կողմէն՝ գաղութին թիւը բաւական մեծ յաւե-  
լումներ կրած է վերջին տարիներս, և միւս կողմէն՝  
երեսփոխանական գործունէութեան մէջ թրծուած  
աւելի ստուարաթիւ ազգայիններ կրնան լիարժեք  
օգտակարագոյն չափերով նուիրուիլ ազգային ուրիշ  
գործերու տնօրինութեան:

3. — Պէտք է այլեւս գործնական համարուի  
երեսփոխաններու պաշտօնավարութեան երկարամեայ  
չըջանը կրճատել և վերածել 4 տարուան: Նկատելով



որ շրջանաւարտ երեսփոխաններ կրնան վերընտ-  
րուիլ, անոնց պաշտօնավարութեան երկար շրջան մը  
նշանակել բոլորովին աւելորդ կը դառնայ, երբեմն  
նոյն իսկ մեասակար:

4. — Երեսփոխանական թեկնածուին տարիքն  
ըլլալու է առնուազն երեսուն (30):

5. — Ընտրողին տարիքը՝ 21էն ոչ պակաս:

6. — Ընտրող և ընտրելի գոնէ երկու տարի  
Եզիպտոս հաստատուած ըլլալու են:

7. — Ազգային տուրքը պէտք է պարտաւորիչ  
դարձնել այլապէս, առանց երբէք կապելու զայն  
քուէի բնական իրաւունքին հետ: Այս կերպով առաջ-  
քը առնուած կ'ըլլայ՝ տկար խիղճերու հետ սակար-  
կութեան մտնելու և քաղաքացիական նուիրական  
իրաւունք մը կողոպտելու եպերելի արարքին:

8. — Քուէարկութիւնը պէտք է ըլլայ ուղղակի,  
անձամբ և բացարձակապէս գաղտնի. (այս վերջինին  
համար կ'առաջարկուի որդեգրել քաղաքակիրթ ժո-  
ղովուրդներու առանձնոցի դրութիւնը):

9. — Պէտք է բացարձակապէս ջնջուի փոսայով  
բուե ղրկելու դրութիւնը, որ ոչ մէկ երկրի մէջ գո-  
յութիւն ունի:

10. — Կղերական երեսփոխանն ալ, աշխարհա-  
կանին պէս, պէտք է ժողովուրդին քուէներովը  
ընտրուած ըլլայ, ինչպէս կ'ըլլայ ամէն քաղաքա-  
կիրթ երկրի մէջ:

11. — Որպէսզի Համեմատական Դրութիւնը ան-  
խաթար պահուած ըլլայ թիմական ժողովին մէջ՝  
հրաժարող կամ վերջնականապէս մեկնող երեսփո-  
խանի մը տեղը պաշտօնի կը կոչուի պատկանեալ



հոսանքին ընտրելիաց ցանկին վրայ յաջորդ թեկնածուներն :

12. — Թեմական Ժողովոյ նիստերը պէտք է ըլլան դռնբաց , բացառիկ պարագաներու մէջ միայն դռնփակ :

13. — Եղիպտահայութեան կրթական գործը աւելի բանաւոր հիմերու վրայ դնելու համար նախատեսել Ուսումնական Խորհուրդ մը , ձեռնհաս անձերէ միայն կազմուած և լայնագոյն իրաւասութիւններով օժտուած , վարժարաններու տնտեսական գործերու հոգը կը յանձնուի մասնաւոր հոգաբարձութեան մը :

14. — Սկզբունքով ընդունիլ Քաղ. Ժողովոյ դիւանին , ի պահանջել հարկին բոլոր անդամներուն , նիւթական փոխարինութեան մը ղրութիւնը : »

### ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր ծանօթ 14 առաջարկներուն շարքին սկիզբը անցողակի յիշատակելէ յետոյ այս հարցը՝ կ'ուզենք հոս մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ դարձնել զայն , նկատելով որ անիկա մեր պահանջներուն առանցքը կը կազմէ :

Տարւոյս սկիզբը « Համեմատական Դրութիւն » տխուրօտով ի լոյս ընծայած մեր գրքոյկին գտած ամենաջերմ ընդունելութիւնը պերճախօս փաստ մը և զաւ այն իրողութեան թէ՛ մեր « Ժողովուրդը մինչեւ իր սրտին խորքը յոգնած , զղուած է կռիւի միայն ծնունդ տուող ( ընտրողական ) հին՝ միակողմանի ղրութենէն , և ան իր աչքերը բնազդօրէն ուղղած է ուրիշ կողմ՝ հանգիստ շունչ մը առնել և արժէքաւոր աշխատանքներու ստատարել կարենալու համար : »



Մեր վերոյիշեալ գրքոյկին փաստարկութիւնները անվերապահ հաւանութեան հանդիպեցան լայնագոյն խաւերու մէջ, նկատելիով որ «մեծագոյն չարիքը, զոր սա վերջին 10-15 տարիներու ընթացքին հզօտահայ հասարակութեան գլխուն բերած է՝ Թեմականը կազմելու միակողմանի դուրսիւնը, լայնօրէն ծանօթ էր ամէն սրտցաւ և անաչառ հայու: Մեր ազգային կեանքին հիմերը քանդող պայքար ու երկպառակութիւն եղան ու մնացին թունաւոր պըտուղները այդ չարարաստիկ դրութեան:» Հետեւաբար «անուղիղ գործ էր Համեմատականը կոխի խրտուիլակ ներկայացնել. անվերջանալի կոխի ծնող եղաւ ու մնաց միակողմանի դրութիւնը: Նոր փաստ՝ Ազեքսանդրիոյ և Գահիրէի հայութիւնը հիւժող կատաղի պայքարները՝ մինչեւ օրս, մինչեւ ժամս:» Տես «Համեմատական Դուրսիւն:»

Հայ ժողովրդական Միութեան ջանքերուն շնորհիւ ձեռք բերուած արդիւնքներուն մէջ խոնարհագոյն տեղը կուտանք համեմատական դուրսեան գաղափարին գտած լայն ընդունելութեան, և այս անոր համար որ՝ միակողմանի դրութեան տխուր փաստերը արդէն պատրաստած էին հողը, համայնքիս խաղաղութիւնը՝ վրդոված, փոխադարձ վստահութիւնը՝ խախտած, տնտեսութիւնը՝ աննախանձելի: Մեր գործը եղաւ մրրկահար բազմութեան ցոյց տալ միայն փրկութեան լաստը, — համեմատական դուրսիւնը:

Ընտրողական միակողմանի դուրսեան փորձով հաստատուած խոշոր անպատեհութիւնները և համեմատական դուրսեան բազմադիմի առաւելութիւնները մեր վերոյիշեալ գրքոյկին մէջ մանրամասն կերպով բացատրելէ յետոյ՝ յանգած էինք սա եզրակացութեան թէ՛ անխտիր բոլոր ծանօթ հոսանքներուն համե-



մասական ներկայացուցչութեամբ կազմուած Թեմական մը միայն կրնայ նշգրիտ պատկերը հանդիսանալ բուհարկող ժողովուրդին բոլոր խաւերուն: Ուրիշ խօսքով՝ համեմատական զրուիթիւնը միայն կրնար մեր համայնքին ապահովել բարւոք վարչութիւն, խաղաղութիւն և բարգաւաճութիւն:

Հոս առիթէն օգտուիլ կ'ուզենք լրացուցիչ քաղաքական մը տալու համեմատական ընտրութեան արդիւնքի ճշգոյս մասին:

Բնական է որ բուհարկողներու ամբողջական թիւը կը կազմէ համեմատականին հիմը: Այդ թիւը (սենք 2100) բաժնելով ընտրելի երեսփոխաններու թիւով (ըսենք 21), յայտնի կ'ըլլայ որ՝ Թեմականին մէջ մէկ երեսփոխան ունենալու համար 100 քուէ ապահոված ըլլալու է ունէ հոսանք. 400 քուէ իրաւունք կուտայ 4 երեսփոխանի ելն:

Այն պարագային, սակայն, որ հաշիւները կ'ընդլայնեն և կոտորակաւոր դուրս գան, հոգ ալ դարձեալ համեմատութիւնը կը պահուի բուհարկական նշգրտութեամբ. օրինակ՝ ունենանք 2205 քուէ և 21 ընտրելի երեսփոխան, որով իւրաքանչիւր երեսփոխանի համար հարկ կ'ըլլայ ապահովել 105 քուէ. և նիւթադրելով որ ընտրութեան մասնակցած են Ա. Բ. Գ. և Դ. հոսանքներ. Ա.ը՝ 302 քուէով, Բ.ը՝ 429ով, Գ.ը՝ 678ով, և Դ.ն՝ 796ով (չորսը միասին 2205 քուէ), արդիւնքը կը ճշգոյս հետեւեալ կերպով.

Ա.ը  $302 \div 105 = 2$  ամբողջ և 92 մնացորդ

Բ.ը  $429 \div 105 = 4$  » 9 »

Գ.ը  $678 \div 105 = 6$  » 48 »

Դ.ն  $796 \div 105 = 7$  » 61 »

Այս հաշիւէն ինչպէս կը տեսնուի՝ Ա. Բ. Գ. Դ. հոսանքներուն կ'ընդլայնեն 19 երեսփոխան



միայն կուտան . և որովհետեւ Ա. և Դ. հասանքներ  
բանորդ (\*) 105ին մօտեցող բարձրագոյն մնացորդներն  
ունին, ուրեմն մեկ մեկ երեսփոխան եւս տալու իրա-  
ւունք շահած ըլլալով՝ ընտրեալներու թիւը կը հասնի  
որոշեալ թիւին՝ 21 ի :

Համեմատական դրութիւնը ջատագոված ատեն  
չենք կենար անտեսել խիստ կարեւոր պարագայ մը ,  
աւելի ճիշդ աններքէլի իրողութիւն մը , Եզրպտահայ  
համայնքին մէջ դուք չէք գտներ ոեւէ հոսանք որ  
յաւակնի յայտարարել թէ՛ ինք կարող է մէն մինակ  
արդիւնաւոր կերպով վարել մեր բոլոր գործերը ,  
իւր ծոցէն հանելով աւելան քիւով կարող մարդիկ՝ որ-  
քան անհրաժեշտ են կազմելու մեր ազգ. բարձրագոյն  
մարմինները : Ամէն հոսանքի մէջ ալ արժէքաւոր ու-  
ժեր գտնուելով՝ արդար և միանգամայն գործնական  
է որ Համեմատական Դրութեան շնորհիւ լծուին անոնք  
համերայիս և օրհնարեր աշխատանքի : Ու ժերը , մարդ-  
կային թէ տարերայիս , իրենց բնու թիամբն իսկ կըր-  
նան ըլլալ կամ օգտակար և կամ միասակար . օգտա-  
կար՝ երբ իմաստութեամբ կ'օգտագործուին , միա-  
սակար՝ երբ անոնց գործածութեան եղանակին հան-  
դէպ տգէտ կը գտնուինք : Իսկ տկարութիւններու  
հետ գործ ունենալ , — հա՞րկ է ըսել , — ժխտական  
արդիւնք միայն կուտայ անխուսափելիօրէն :

Եւ այս բոլոր ցուցմունքներէն յետոյ , կարծենք ,  
դժուար պիտի չըլլայ մակարերել թէ՛ տարիներով  
փորձուած և միասակար գտնուած ընտրողական միա-  
կողմանի դրութիւնը յաւերժացնել ուղելը՝ մեր հա-  
մայնական կեանքը հիւծող չարիքը յաւերժացնել  
ուղելու համազօր է :

---

(\*) Եթէ պատահի որ բանորդն ալ կոտորակ ունենայ՝  
հոգ ալ համեմատութիւնը կը պահուի դարձեալ միեւնոյն  
նշդութեամբ :



## ՄԵՐ ԿՈՉՈՒՄԸ

Հայ ժողովրդային Միութեան անունը սահմանն է միանգամայն իր կոչումին: Մենք յաւակնութիւնը չունինք բնաւ անխտիր ամէնքը մեր գրօշին տակ առաջնորդելու: Մեր կոչումն է անկաղմակերպ տարրերը կաղմակերպել, կաղմակերպուած տարրերուն հետ խաղաղ դրացնութիւն մշակել և ամէն ներկայացող առիթէն օգտուիլ համերաշխ գործակցութիւն մը յառաջացնելու անխտիր բոլոր հոսանքներուն հետ: Խորապէս կը բաղձանք՝ համայնքիս բոլոր արժէքաւոր ուժերը արդիւնաճախ աշխատանքի լծուած տեսնել, և աննկարագրելի դոհունակութիւն մը պիտի զգանք եթէ հնարաւոր ըլլայ մեզի համերաշխութեան գործօն մը դառնալ տարակարծիք հոսանքներու միջեւ:

Իրաւ է թէ վերջին ցաւալի յուզումներուն միջոցին խաղաղարարի մեր գերին մէջ ձախողեցանք ըստ երեւոյթին: Մենք այդ տխուր առիթով շահեցանք, սակայն, թանկագին բան մը, — վստահութիւնը ժողովուրդին լայնագոյն խաւերուն, — ուր կը տիրէր այն համոզումը թէ՛ պայքարող տարրերու միջեւ միջամտելու պարտականութիւնը առաւելապէս մե՛ր Միութեան վրայ կ'ընկնար: Այս պարագան հանրային նուիրագործումն եղաւ մեր կոչումին:

## ՊԱՐՏԱԿՈՉ

Համօրէն Եղիպտահայութեան կ'ուզղենք մեր պարտակոչը, հրաւիրելով նախ՝ անկաղմակերպ բաղմութիւնները զիտակցիլ իրենց քաղաքացիական իրաւունքներուն և պարտականութիւններուն, և իրենց ուժերն անվարան միացնելով մերինին՝ հնա-



բաւոր դարձնել համեմատական դրութեան կիրարկումը ,  
ինչ որ պիտի նշանակէ՝ մեր համայնքին նիւթական ,  
մտաւոր և բարոյական բոլոր բեղուն կարելիութիւն-  
ներուն արդիւնագործումը : Մենք չենք ճանչնար  
աւելի պատասխանատու , այո՛ , աւելի մեղապարտ  
զիրք մը քան չէզոքներունը : Մեր համայնական  
կեանքին նոր և փառաւոր թուական մը կը բացուի  
ա՛յն օրը՝ երբ չէզոքները , հետեւելով մեր օրինա-  
կին , որոշեն դուրս գալ իրենց վնասակար անտար-  
բերութենէն :

Երկրորդ տեղը մեր պարտակոչը կ'ուղղենք կազ-  
մակերպուած տարրերուն , հրաւիրելով զիրենք վե-  
հանձնութեամբ վերջ տալ պառակտիչ ու կործանա-  
բար պայքարին : Ահարկու բան մը պիտի ըլլար մէկ  
պահիկ կասկածիլ թէ՝ անոնց մէջ կը պակսի համե-  
րաշխութեան տենչն ու հաւատքը : Ո՛չ : Մենք խա-  
ղաղասիրական մեր առաջին փորձէն այն տպաւորու-  
թիւնն ունինք դեռ որ՝ հոսանքներու միջեւ համե-  
րաշխ գործակցութիւնը ցնորք մը չէ երբէք . միակ  
զժուարութիւնը , ինչպէս կ'ըսեն , առաջին քայլը առ-  
նելուն մէջ է միայն :

Եւ այդ երիցս օրհնեալ առաջին քայլը առնելու  
առիթն ալ կը ներկայանայ այս օրեր՝ թէ Աղեքսան-  
դրիոյ և թէ Գահիրէի մէջ ձեռնարկուելիք ընտրու-  
թեանց շնորհիւ , որ ատեն փորձաքարի պիտի զար-  
նուի՝ իւրաքանչիւր հոսանքի ողջմտութիւնը և հա-  
մերաշխութեան սէրը : Եւ ի՞նչ հրաշքներ պիտի գոր-  
ծուէին՝ եթէ սպաննիչ պայքարին կլանած թանկա-  
գին կորովները մեր ազգային գործերուն մատակա-  
րարութեան նուիրուէին համերաշխաբար :

Վերջացնելէ առաջ կ'ուղենք յայտնել այն յոյսը  
թէ՝ մեր ազգ . պատասխանատու մարմիններն ալ  
պիտի չուղեն անտեսել մեր պահանջներուն բանաւո-



րութիւնը, ուրիշ խօսքով՝ մեր վարչական հին եղանակներուն արդիացումի անհրաժեշտութիւնը: Զօրաւոր բնագոյ մը մեզի կ'իմացնէ թէ՛ հին և խաբխուլ մակոյկները չեն որ մեր ալիկոծ համայնքը ապահով նաւահանգիստ մը պիտի կրնան հասցնել: Այսօր այլեւս ժամանակ է, — վաղը՝ մի՛ գուցէ՛ չատուշ, — որ մեր վարիչ գլուխները իրականութիւնները հաշիւի առնեն առարկայօրէն, և զանազան հոսանքներու համեմատութեան նամբուն վրայ գնուող բոլոր արգելքներուն դէմ ծառանան ամեն գնով: Ամուլ պայքարներէ յոգնած ժողովուրդը խաղաղութեան կարօտը կը քաշէ՝ կազդուրիչ շունչ մը առնելու համար. և մեր վարիչներուն պարտքն ու միանգամայն փառքն է ադ խաղաղութիւնը անոր տալ համեմատ գործակցութեան նամբով, եւ ՄԻԱՅՆ ԱՆՈՎ:

Ուրեմն ի գործ, բնորոշական ժողովները կազմելով բոլոր հոսանքներու ներկայացուցիչներէն:

### ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Կրնայ ըլլալ որ մարդիկ և իրք չի քալին այն ուղիէն՝ զոր մենք այնքան գործնական կը գտնենք:

Կրնայ ըլլալ որ մեզ այնքան խանդավառող Համեմատական Դրութիւնը խաչո հանուի՝ իբր անդամար մեր մերինին նման շերտաւորեալ հասարակութեան մը:

Կրնայ ըլլալ որ Սահմանադրութեան Բարեփոխման շուրջ մեր բանաւոր դատած 1/4 Առաջարկները ձայն բարբառոյ յանապատի մնան:

Կրնայ ըլլալ որ մեր այնքան անձկօրէն սպասած ողջմտութիւնը դեռ ուշանայ մուտք գործել մեր հասարակական հիւանդոտ կիանքէն ներս:

Կրնայ ըլլալ որ մեր միամտօրէն սպասած ան-



կեղծութիւնը յամառելով յամառի իր դեղեցիկ գլուխը ցոյց տալ՝ մեր տխուր իրականութիւնը կաշկանդող ամպերուն հետեւէն :

Կրնայ ըլլալ որ մեր պարտասուն կեանքին քայքայում սպառնացող պառակտում ու պայքար դեռ ատեն մը շարունակեն իրենց գործը, — իրենց կործը :

Կրնայ ըլլալ որ այս բոլորին հակառակն ալ պատահի, ինչպէս մեզի յուսալու իրաւունքը կուտայ համայնքիս մէջ ծայր տալ սկսող առողջ շահագրգռութիւնը իր ճակատագրին շուրջ :

Յամենայն դէպս մենք որոշած ենք անդրդուելի մնալ մեր հաւատքին ու մեր ձեռնարկած գործին մէջ, աւելի քան երբէք վստահ՝ որ մեր համայնական կեանքը, հակառակ ամէն խոչընդոտի, պիտի չուշանայ դռնել՝ բնական ու պատմական օրէնքի լոյսովը դժուած ի՛ր ճամբան, — փառահեղ նամբան համեաւթութեան :

Երանի՛ անոնց որոնք ի խորոց սրտի կը բաղձան համերաշխութեան : Աւելի երանի՛ անոնց որոնք բանիւ և գործով այդ բաղձանքը կ'ընհանրացնեն՝ վերէն վար՝ ամէն շրջանակի մէջ անխտիր, իբր միա՛կ դարմանը մեր համայնական մեծագոյն ցաւին : Իր արժանաւոր տուրքը հատուցած ըլլալու համար ճշմարտութեան՝ կ'ուզենք վերջին անգամ մըն ալ շեշտել թէ՛ այս համայնքին մէջ, և ամենուրեք, բացարձակապէս անկարելի է արժեքաւորել մընայուն ոեւէ գործ արտադրել առանց համեաւթութեան :

Հայ Ժողովրդային Միութեան  
Վարչական Ժողով

Գահիրէ, Մայիս 1928





508

ՀԱՍ ՅԻՃՆԱՐԱՐ ԳԻՒՆ. ԳՐԱԴ.



FL0596120



Հիմա  
Արտի Ալպոյանեանի  
Գրախոսութիւն

## Ա Ձ Դ

Հայ ժողովրդային Միութեան Ծրագիրը, Կոչերը,  
«Համեմատական Դրութիւն»ը եւ ներկայ գրքոյկը  
ստանալ փափաքողներ հանին դիմել հետեւեալ  
հասցեին.—

Union Populaire Arménienne

B. P. 456

LE CAIRE

Կարելի է ստանալ նաեւ Վարչական ժողովի  
անդամներէն.—

Պ. ՄԱՐԴԱՐ ԶՈՂԱԳԵԱՆԷ՝

Պէյն եւ Սուրէն, թիւ 21

Պ. Ա. ՊՕՂԻԿԵԱՆԷ՝

(Պ. Ֆրանսիզ Փափազեանի մօտ)

Աթապա եւ Խաւսրա, Գահիրէ

Հիմա  
Արտի Ալպոյանեանի  
Գրախոսութիւն — Մարտի